

De Postrijder der provincie Limburg

MEN SCHRIJFT IN

te Tongeren bij M. COLLIER, uitgever en eigenaar van dit blad, groote Markt, nr 51.

verschijnende dinsdags, donderdags en zaterdags.

ABONNEMENT

binnen de stad, 7 fr. per jaar.
buiten de stad, 8 fr. „
Een blad afzonderlijk 15 centiemen.
Aankondigingen 15 centiemen per drukregel.

TONGEREN, DEN 8 AUGUSTUS.

De vrijheid der Heffdadigheid.

Men herinnert zich de lasteringen, leugens en kasseistenen, onderwelken het wetsontwerp op de vrijheid der Heffdadigheid ten jare 1857 verpletterd werd. De doctrinair, die dag aan dag grond verloren en het gezag zich voor altoos voelden ontsnappen, maakten gemeene zaak met de republiken te Gent, Brussel en Luik, namen toevlucht tot den oproer en betaalden eenige verdwaalde hertkloppen om lawijt en bedreigingen te maken op de openbare straten en tegen de kloosters.

In stede van die ellendige mouterij aanstonds te doen betengelen, was het ministerie De Decker zwak genoeg om zelfs de meerderheid der Wetgevende Kamer bij het Volkspaleis te Brussel straffeloos te laten beleedigen.

De grootmeester der Brusselsche Vrijmetselaars moedigde van op zijn balkon de oproermakers aan; het ministerie verschrikt en beangst, gaf zijn ontslag, en de geheime leiders dier schamelijke mouterij grepen de teugels van het landsbestuur in handen.

Van dat tijdstip dagtrekt de verlagings van het parlementaire beheer, de verslaving der ambtenaars in België, de overheersing der doctrinaire partij gesteund door de logiën.

De wet op de Heffdadigheid, tegen dewelke zoo hatelijk en driftig geschreeuwd werd; die men belasterde zonder haren geest en hare strekking te kennen, had maar één ongelijk: zij stelde vertrouwen in de toekomst; zij mistrouwde zich geenszins van de later gestemde roofwetten, zooals degene op de studiebeurzen.

Welnu, tien jaren later, in de maand april dezes jaars 1868, is eene dergelijke wet gestemd geworden in het protestantsche Engeland. Deze wet bemachtigt alle geassocieerde personen met een godsdienstig, wetenschappelijk of opvoedingsdoelwit, om onroerende goederen te verwerven en te bezitten tot behoop van twee gemeten gronds, ten einde daarop den zetel hinner instellingen te vestigen.

De overeenkomst dezer Engelsche wet met het Belgische wetsontwerp des jaars 1857 is treffend; doch in Engeland is niemand in 't hoofd gekomen om — zooals hier 't geval was — de goedkeuring van den Staat daarbij te eischen.

Voorgesteld door twee liberalen, de heer Hardfield en Neudlam; door een behoudend ministerie zonder tegenspraak aanvaard, is die wet zonder de minste tegenkanting gestemd geworden door de liberalen der drie Vereenigde Koninkrijken, en door die protestantsche conservateurs, zoo ijverig om de voorrechten

der afscheurende Kerk van Hendrik VIII ongeschonden te bewaren. —

De Belgische Liefdadigheidswet — zegt de *Gazette de Liège* — was de uitdrukking van edelmoedige en vrijzinnige denkbeelden, in de ware opvatting van dit woord; zij wierp enen dam op tegen de volksellende; tusschen den Staat en de weerspannige maatschappij, plaatse zij sterke verschansingen.

De thans ontworpen wet op het tijdelijk beheer der eere-diensten, opgesteld onder de inboezeming van den dweepzuchtigen professor der Geantele Hoogeschool, wiens laatst uitgegeven schrift nogmaals eene goddelooze aanranding is tegen wat de Christenen als het heiligste vereeren; dit wetsontwerp, zeggen wij, is strijdig met al de aanvaarde politiek en grondwettelijke beginselen; het is nog een groote stap achteruit op den slechten, bespottelijken en gevaarlijken weg der overheersing van den Staat op de Kerk.

Men ziet nogtans, uit de boven aangehaalde feiten, dat er een ommekeer in de geesten plaats heeft, en zelfs de protestantsche landen Engeland en Holland daarvan 't voorbeeld geven. Binnen weinige jaren tijds, zullen de doctrinairn zelve verwonderd zijn over hun lawijt en den invloed dien zij wisten te maken over hunne schreuwelingen tegen een wetsontwerp zoo verzachtend en heilzaam in zake van weldadigheid. Maar zooals wij 't zegden, de doctrinairn wilden in 't jaar 1857 met list en geweld aan 't bewind komen; zij wilden, kost wat kost, zelfs door de schending der wetten en der Grondwet, op de kussens geraken welke zij nog bezitten.

Arm Polen!

Wij hebben dezer dagen eene cirkulair medegedeeld door de russische overheden tegen Polen uitgevaardigd. Rusland heeft de taal van Polen verbannen en wie ze nog durft spreken in den gewonen omgang, wordt naar Siberië overgebracht. Die taal heeft maar eene wijkplaats meer — het is in het diepst van het hart; want wel is waar laat de *genadige* Rus toe, dat men de poolsehe taal nog spreekt tusschen de vier muren van zijn huisgezin; doch ook daar is zij niet meer veilig.

Overal omringd door spionnen en verraders, spreekt de Pool, zelfs daar, zijne moedertaal maar fluisterend meer; want hij weet niet of de muren zelfs geene ooren hebben, en hij door zijne eigene bedienden niet wordt aangeklaagd, datgene nog te beminnen wat hem eigen is als zijn bloed — zijne taal.

De russische dwingeland weet het wel: als men een volk de liefde tot de vrijheid en

onafhankelijkheid wil afnemen, moet men eerst zijne taal doden: zoo verstond het Alba hier, zoo deed de frausche republiek, zoo handelde Napoleon; zoo begripen het in onzen tijd zekere Staatsmannen.

Een andere maatregel is door het barbaarsche Rusland tegen dat ongelukkige Polen aangewend: men gaat het met Russen overstroomden; de Russen, welke zich in Polen willen neerzetten, hebben voortaan geene toelating van wege de poolsehe gemeenten meer noodig; zij bezitten van rechtswege aldaar het burgerrecht.

Wederkeerig — 't gelijkt op eene bittere spottertij — hebben de Polen die rechten in de russische provinciën, wier taal zij echter niet eens kennen en waar zij met smaad en als een gevloekte vreemdeling aanzien worden door het volk. Er is eigenlijk maar eene russische provincie die den Pool overblijft: het is Siberië.

Het harte bloedt bij het vernemen van die lange martelie — en de gebannen Pool, welke wij soms in België ontmoeten, heeft inderhaad recht op onze vriendschap, op onzen troost, op onze zedelijke hulp — want wij kunnen, jammer genoeg! niet zeggen op onze stoffelijke hulp.

(Handelsblad.)

De normaal-school van St-Truiden heeft in de laatste examens eenen schitterenden bijval bekomen. De commissie van onderzoek was samengesteld uit MM. Debruyn, provinciale schoolopziener, Janné, geestelijke opziener, Vandeloop, Verdoyen, kantonale inspecteurs Twintig leerlingen hebben zich aangeboden, en alle zijn aangenomen zonder eene uitzondering.

Ziehier de namen der leerlingen die het diploma van onderwijzer bekomen hebben.

Diploma van eersten graad: MM. Maens, Jozefus-Hubertus, van Laaekken en Van de Pool, Guislain-Jozefus, van Eeckeren (Antwerpen).

Diploma van tweede graad: MM. Melchior, Julien Joannes, van Dilsen; Vander Eycken, Désiré, van Geet-Betz (Brabant); Beuls, Petrus-Joannes-Paulus, van Asch; Lynen, Petrus-Jacobus van Couille; Martens, Petrus-Hubertus, van Wellen; Thurfay, Wilhelmus-Jozefus, van Dornaal (Brabant); Ingenbleek, Francisus, van Vechmael en Glazemakers, Joannes-Gilles, van Klein-Gelmen.

Diploma van derde graad: MM. Borgerhoff, Joannes-Lodewijk, van Dilsen; Dupont, Jozefus, van Maesseele; Conings, Arnaud Theodorus, van Yucht; Meert, Joannes-Hubertus, van Stockheim; Vandereycken, Jozefus-Lambertus, van Sint-Truiden; Bamps, Joannes, van Bilsen; Maes, Marcel-Aloïse, van Ulbeek; Coenegracht, P., van Millen; Frencken, Joannes-Adriaan, van Tongerlo; Luysen, Antonius, van Bocholt.

Verleden donderdag, 6 augustus; zijn negen jongelingen der provincie Limburg uit Hasselt vertrokken om dienst te gaan nemen in het regiment der pauselijke zouaven. Onder deze zijn er vier die na den roemrijken veldslag van Mentana verlof gekregen hadden.

M. Adriaan de Corswarem, van Hasselt, heeft het examen van kandidaat in wijsbegeerte met de grootste onderscheiding afgelegd.

M. L. Schols van Maestricht, heeft het examen van kandidaat in geneeskunde met onderscheiding afgelegd.

M. E. Vanham, van St Truiden, heeft het examen van kandidaat in rechten, op eene voldoende wijze afgelegd.

Brand te Duinkerken.

Eene telegrafische depeche uit Duinkerken, gedagteekend van gisteren avond, 8 ure meldt het volgende:

» Een brand, welke nog grooter is dan die van Bourdon, vernielde op dit oogenblik al de staatsmagazijnen, op de kaai van den bassin der zeemacht.

» De ramp is verschrikkelijk; doch men verzekert dat er geen gevaar voor de havens is.

» In wezwil der hevigheid van den brand, heeft men het niet noodig geoordeeld hulp in den buiten te vragen.

» De magazijnen in kwestie, bevatten voor ongeveer 1,200,000 fr. koopwaren, aan particulieren toehoorende, en dat op eene oppervlakte van ongeveer 6000 meters.

» Reeds ten 11 ure s'avonds, zegt eene tweede depeche, was men volkomen meester van den brand; doch er blijft een vuuroven over, welke slechts na eenige dagen zal kunnen gebluscht worden. Men vreesd dus slechts voor den wind en de giensters, welke den brand veroorzaken.

» In het vooruitzicht dezer gebeurtenis is er eene bijzondere bewaking ingericht.

» Men heeft geen hoegenaamd ongeluk te betreuren.

» Al de koopwaren waren verzekerd.

Een stoute diefstal met inbreuk is in de nacht van donderdag tot vrijdag begaan in het huis van Mme de weduwe Kerselaars in de maastrichterstraat te Tongeren. De dieven zijn ingekomen langs de toindeur die op de stadswallen uitkomt. Zij zijn binnengedrongen tot in den winkel waar zij eene kwantiteit kleding stoffen, chalen enz. mee genomen hebben. De politie doet vlijtige opzoekingen, doch tot heden heeft zij de plichtigen niet kunnen achterhalen.

Op den markt van Tongeren van verleden donderdag waren te koop gesteld 200 koeijen, 27 kalveren, 91 schapen, 62 vette varkens en 789 magere varkens.

En daarmede hervatte zij haar werk, dat zij even had onderbroken.

Op hetzelfde oogenblik werd er geklopt.

— Daar is hij toch! riep zij juichend uit en sprong op om open te doen.

Doch het was de verwachte niet. Het was Collinius, die volgens zijne belofte, terstond na zijne terugkomst uit de hoofdstad, naar Anna's woning was gegaan.

— Duizendmaal welkom, zegde Anna en drukte zijne hand aan hare lippen.

— Goden avond, antwoordde Collinius, ging de karcer in, zette zich daar op eenen stoel, en bleef toen het meisje eene poos strak aanzien, dat blozend, zonder te weten waarom, hare blauwe oogen nedersloeg.

De stilte werd zoo drukkend, dat Anna die eindelijk afbrak met de vraag, of Collinius hare moeler wilde spreken, daar zij deze dan zou wakker maken.

— Dat is niet noodig, mijn kind, antwoordde de bezoeker, en bleef nog eene poos zitten peinzende. Anna, zegde hij eindelijk, stelt gij nog hetzelfde vertrouwen in mij als voorheen?

— O ja, altijd, altijd!

— Ik heb u lief gehad gelijk een vader zijn kind lief heeft — en gij wilt mij zeker geen verdriet veroorzaken, niet waar?

— Nooit! Maar zeg mij,

— Kom hier bij mij zitten, en ik zal u alles zeggen. Geef mij maar oprecht en zonder uitvluchten antwoord. Is uw hert nog vrij?

— Het meisje zag smeekend naar den vrager op.

— Hebt gij iemand lief? Ja of neen?

— Ja, antwoordde zij haperend.

— En wien? Zeg mij alles en vrees niets. Waar en hoe hebt gij den vriend van uw hert

tegen hem opgezet, zullen dan nog meer het hoofd opsteken.

— Dat verhoede God!

— Collinius, hervatte Piper, uw gedrag heeft bewezen dat gij een man van eer zijt. In het begin meende ik dat gij een van die buichelaars waart, die alles willen doen om zich eene vette brok te verschaffen. Ik bedroeg mij; daarom spreek ik nu met u, gelijk de eene verlijke man met den anderen spreekt, en vraag u, of gij een middel weet om ons voor dit ongeluk te bewaren.

— Anna is een goed en verstandig kind, en zal alles wel begrijpen, als ik het haar voorhoud.

— Dat baat niet, viel Piper hem driftig in de rede. Als zij hem lief heeft, zal zij zich weinig aan uwe vermaningen storen. Zelfs als zij wijs genoeg was om hem af te wijzen, zou de koning zeggen, « ik wil! » en dan was alles verloren. Neen, ik kom op mijn vroeger plan terug. Alleen als het meisje getrouwd is, kan zij geen onheil stichten.

— En als de koning haar waarlijk lief heeft, wat zal hem dan verbinderen om dat huwelik te verbieden.

— Als hij verneemt, dat zij een ander hare hand wil reiken, zal hij haar vergeten, dat weet ik zeker. Onbekend heeft hij hare liefde gewonnen, en zoo zal zijn droom, om zijn eigen bemind te worden, verdwijnen en hij zal haar verachten.

Collinius zweeg nadenkend

— Gij hebt gelijk, zegde hij eindelijk. Dit is de eenige uitweg.

— Gij stemt dus toe?

— Ik moet eerst met het meisje spreken. Als zij er in toestemt, is alles wel.

— Zij moet.

— Gewillig ja; geen dwang, zegde Collinius

dringend.

— En wanneer bericht gij mij den alloop?

— Morgen reeds ik zal terstond met haar spreken.

— Uitmuntend, mijn beste Collinius. Wat mijne belofte betreft, die staat vast.

Nogmaals kleurde een blos de wangen van Collinius.

— Ik zie dat uwe excellentie mij nog niet kent, zeide hij ernstig. Wat ik doe, geschiedt zonder eenige belooning te verwachten. Als schoolmeester in Salem heb ik gelukkig geleefd zonder naar beter lot te wenschen. Men bemint mij daar, en dat is alles wat ik verlang, behalve een graf bij de kerk. En hiermede heb ik de eer uw excellentie te groeten.

Hij boog en ging.

Piper zag hem na en zegde bij zichzelf: Waarlijk, een braaf man. Ik wenschte dat mijn vaderland vele zulke mannen had.

III.

Stil en vlijtig, als naar gewoonte, zat Anna denzelfden avond in haar kamertje. Maar hoe vlug het nette voetje zich ook bewoog en hoe snel het wiel ook draaide, had men aan het gezichtje der bevallige spinster kunnen zien, dat haar jeugdig gemoed zich met iets anders dan met haar werk bezig hield.

— Hij komt van avond weér niet, fluisterde zij bij zichzelf en een half gesmoorde zucht ontsnapte hare borst. Hij komt niet, die ondegd en toch liefde bij het zoo vast. Maar misschien vergis ik mij, vervolgde zij na eene poos. Maandag was hij hier en hij beloofde donderdag terug te komen. Wacht! Och ja, het is vandaag pas woensdag; ik had mij vergist. Hoe langzaam gaat die tijd toch. Maar morgen komt hij zeker.

ANNA.

EEN VERHAAL UIT DEN TIJD VAN KAREL XII.

(VRIJ NAAR HET ZWEDSCH.)

(VERVOLG.)

Hij reikte hem den bovengemelden brief toe, Collinius las, en gaf na eene poos het papier terug.

— Welnu, wat zegt gij daarvan?

— Ik ben verbaasd, uwe excellentie. De koning onzo geliefde heer, bemint het kind van een gering landman.

— Ja, gelijk gij ziet, antwoordde Piper ongeduldig. Nu is het aan ons om aan die minnarij een eind te stellen.

— Maar zou dit alles waar zijn!

— Die brief is van een wel onderricht persoon, van iemand wien de koning met zijn geheim heeft bekend gemaakt.

— Ik zal met het meisje spreken.

— Gij kent haar dus?

— Zeer wel.

— En zij is?

— Zoo schoon als een engel, en even onschuldig, zeide Collinius met aandoening. Anna is het beste en braafste meisje van het geheele dorp.

— Des te erger voor ons!

— Ik begrijp u niet.

— Dan kent gij den koning niet. Deze liefde zal hem aan den rand van eenen afgrond brengen.

— Anna is deugdzaam.

— Des te erger, zeg ik. De koning is eigenzinnig, en als hij zich dat eens heeft voorgenomen, zal hij dat geringe meisje tot koningin van Zweden maken. En wat zal het gevolg daarvan zijn? De grooten en machtigen in het land, reeds